

PM 2004 RIV (Dnr 322-2874/2004)

Internationella skolor och annan internationellt inriktad utbildning i Sverige

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid förlängd till 13 oktober 2004

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen översänds denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Ärendet

För att komplettera skollagskommitténs betänkande i vissa delar har en arbetsgrupp tillsatts inom Utbildningsdepartementet med uppdrag att göra en översyn av regelverket om internationella skolor. Förslaget har remitterats till ett åttiototal instanser varav Stockholms stad är en. Arbetsgruppen har haft som principiell utgångspunkt att lämna förslag som skapar enhetlighet i tillämpningen i förhållande till regelverket i övrigt för olika skolformer och huvudmän. Förslaget innebär bl.a. att ansvaret för att lämna bidrag till internationella skolor övergår från staten till kommunerna.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att förslaget innebär kostnadsökningar i mångmiljonklassen för Stockholms stad, vilket är helt oacceptabelt. Det krävs full ekonomisk kompensation för de föreslagna förändringarna för att kunna tillstyrka arbetsgruppens förslag.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till arbetsgruppens förslag.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har valt att inte yttra sig över remissen.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att arbetsgruppens förslag är bra.

Mina synpunkter

Elever som vistas i Sverige under så kort tid att de inte ska börja i den svenska skolan men ändå tillräckligt länge att de förlorar mycket undervisningstid i sitt hemland, måste naturligtvis ha en möjlighet att få undervisning på sitt eget lands villkor även i Sverige. Internationella skolor följer andra länders läroplaner eller internationella läroplaner och bestämmelser och ska i första hand garantera rätten till utbildning för barn till utländska beskickningsmedlemmar.

De internationella skolorna är i första hand ett statligt ansvar. Skolornas geografiska placering i Stockholm är naturlig eftersom det oftast är här företagets huvudkontor och ambassaderna finns, men det är staten som ska garantera att barnen till gästerna får utbildning. Förslaget att överlåta det ekonomiska ansvaret för de internationella skolorna

till kommunerna är därför inte konsekvent med de olika politikområdenas ansvarsfördelning mellan stat och kommun. Istället borde staten ta hela ansvaret inklusive den ekonomiska ansvarsdel som kommunen har idag. Det faktum att kommunerna ansvarar för grundskolan är inte ett skäl när regelverket ska bli enhetligt. Det är kommunernas ansvar att ge barn och unga utbildning utifrån de mål och riktlinjer som den svenska riksdagen och regeringen fastställt. Internationella skolor med andra läroplaner ingår inte i detta uppdrag och det finns inga systemmässiga, pedagogiska eller organisatoriska vinster i att kommunen också ska ansvara för de internationella skolorna.

Däremot finns det skäl att skärpa regelverket kring de internationella skolorna i enlighet med arbetsgruppens förslag. De föreslagna villkoren för godkännande av en internationell skola är bra. Det är viktigt att de internationella skolornas arbetssätt, pedagogik och läroplan inte strider mot den svenska skolans värdegrund. Tillgången till skolhälsovård är också angeläget. Arbetsgruppens förslag kring regelverket är därmed i huvudsak bra.

En internationell skola ska underställas samma krav på kvalitetsredovisning som svenska skolor. Om kommunen fortsättningsvis ska ha en del eller hela ansvaret för dessa skolor så måste kommunen ges möjlighet till insyn i verksamheten. Jag vill ändå betona att staten bör ta hela ansvaret för verksamheten.

Stockholms stad motsätter sig alltså kraftigt att överlåta det ekonomiska ansvaret för de internationella skolorna till kommunerna. Även med full kompensation i ett inledningsskede skulle denna förändring vara negativ för såväl de utländska eleverna som kommunen. Det är ett gemensamt ansvar att se till att utländska besöksfamiljer får en bra tid i Sverige, men det är statens ansvar att garantera deras barn rätten till utbildning.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Som svar på remissen översänds denna promemoria.

Stockholm den 7 oktober 2004

ERIK NILSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Utbildningsdepartementets arbetsgrupp föreslår att ansvaret för att lämna bidrag till internationella skolor övergår från staten till kommunerna. Eftersom huvuddelen av företagens huvudkontor och ambassaderna finns i Stockholm kommer detta drabba Stockholms stad oproportionerligt hårt. Bara för grundskolan skulle detta innebära en kostnadsökning med 22,5 miljoner kronor.

ÄRENDET

Bakgrund

Regeringen beslutade i februari 1999 att tillsätta en parlamentarisk kommitté för att göra en översyn av skollagsstiftningen. Kommittén har presenterat sina förslag i betänkandet ”Skollag för kvalitet och likvärdighet” (SOU 2002:121). I betänkandet har bl.a. lämnats förslag som avser internationella skolor och rätten till utbildning för barn till utländska beskickningsmedlemmar. Betänkandet bereds för närvarande inom regeringskansliet. För att komplettera skollagskommitténs betänkande i vissa delar tillsattes en arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet med uppdrag att göra en översyn av regelverket om internationella skolor.

Arbetsgruppens förslag

Arbetsgruppen har haft som principiell utgångspunkt att lämna förslag som skapar enhetlighet i tillämpningen i förhållande till regelverket i övrigt för olika skolformer och huvudmän.

Arbetsgruppen föreslår att som villkor för att en internationell skola skall godkännas och förklaras berättigad till bidrag skall krävas att:

- utbildningen följer ett annat lands läroplan eller en internationell läroplan och internationella kursplaner med en rimlig anpassning till svenska förhållanden och att grundutbildningen även fortsättningsvis som helhet är likvärdig med grundskolan samt med gymnasieskolan
- skolans allmänna mål och värdegrund inte strider mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller utbildning inom det offentliga skolväsendet
- skolan erbjuder skolhälsovård som motsvarar den som ges åt eleverna inom motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet och att elever som har svårigheter i skolarbetet erbjuds särskilt stöd
- skolan ger vårdnadshavare och elever tydlig information om den internationella skolans innehåll och inriktning mot fortsatta studier utomlands samt om vilka konsekvenser detta kan få vid fortsatt skolgång i en svensk skola.

Vidare föreslår arbetsgruppen att:

- en internationell skola på grundskolenivå vid mottagandet av elev skall göra noggrann prövning av elevens skäl att gå i den aktuella skolan
- för elever i internationella skolor skall bidrag lämnas av hemkommunen för en folkbokförd elev från och med höstterminen det år som eleven fyller 6 år och för folkbokförda gymnasieelever. Bidraget för en internationell skola på grundskolenivå bör bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov på samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. För en internationell skola på gymnasienivå föreslås ersättning utgå enligt Skolverkets föreskrift om bidrag för elever vid fristående gymnasieskolor
- statsbidrag ska kunna utgå för elever i internationella skolor som inte är folkbokförda. Av den redovisning som ska lämnas till Statens skolverk skall framgå av vilka skäl eleverna får sin utbildning vid skolan
- i Skolverkets beslut om rätt till bidrag för en internationell skola skall anges det högsta antal elever bidragsrätten omfattar för den kommunala huvudmannen

- regeringen skall, efter ansökan från skolan, även fortsättningsvis för varje skola och utbildning fastställa det högsta antalet årselevplatser som får ligga till grund för beräkning av statsbidrag
- möjligheten att ta ut avgifter för verksamheten skall kvarstå och fastställas i skollagen
- den kommun där en internationell skola är belägen skall ha rätt till insyn i verksamheten
- internationella grund- och gymnasieskolor skall vara skyldig att årligen lämna en kvalitetsredovisning till Skolverket som utgår från den internationella skolans läroplan och kursplaner, samt
- att nuvarande tillstånd för Tyska skolan och Lycée Français Saint Louis att utfärda svenskt slutbetyg skall omprövas av regeringen om ett system med ämnesbetyg införs i gymnasieskolan.

För det offentliga skolväsendet föreslår arbetsgruppen att:

- kommunala skolor som bedriver tvåspråkig undervisning och skolor som bedriver undervisning på engelska för elever som vistas i Sverige under en begränsad tid skall anmäla det till Skolverket. Kommuner som anordnar sådan undervisning på engelska skall kunna tillämpa Primery Years Programme, vilket i sådana fall skall anges i anmälan till Skolverket
- kommuner som är auktoriserade av International Baccalureate Organization skall kunna utfärda betyg/skriftliga omdömen enligt Primery Years Programme¹ och Middle Years Programme² till elever som flyttar utomlands under skoltiden, samt
- att Skolverket bör få i uppdrag att följa upp och utvärdera fristående skolor med språklig inriktning.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Arbetsgruppen föreslår avseende de som endast för en kortare tid är bosatta i landet eller som har andra skäl att få utbildning i en internationell skola, eller där regeringen särskilt medgett att en internationell skola får ta emot andra barn än de ovan nämnda, att bidrag skall lämnas av hemkommunen för en folkbokförd elev från och med höstterminen det år som eleven fyller 6 år och för en folkbokförd gymnasieelev. Vidare föreslås att bidraget för en internationell skola på grundskolenivå bör bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov på samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. För en internationell skola på gymnasienivå föreslås ersättning utgå enligt skolverkets föreskrift om bidrag för elever vid fristående gymnasieskolor (SKOLFS 2004:5). Detta innebär enkelt uttryckt att ansvaret att lämna bidrag till internationella skolor övergår från staten till kommunerna. Arbetsgruppen har inte tagit ställning till finansieringsprincipen.

---

¹ För information se www.ibo.org

² För information se www.ibo.org

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Skarpnåcks stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Det föreliggande förslaget innebär att en större enhetlighet skapas i tillämpningen av regelverket för internationella skolor i förhållande till övriga skolformer och huvudmän. Stadsledningskontoret är mycket kritisk till de delar som rör finansieringen av de föreslagna åtgärderna.

För att illustrera de ekonomiska konsekvenserna för Stockholms stad kan följande exempel tjäna som underlag: Stockholms stad har ca 500 elever som går i internationella grundskolor. Skillnaden mellan den schablon som betalas ut till fristående grundskolor och internationella skolor är ca 45 000 kr per elev och år. Med det föreslagna systemet innebär detta merkostnader för Stockholms stad på ca 22,5 mnkr per år enbart för grundskolan. Dessutom tillkommer ökade kostnader för gymnasieskolan. Förslaget innebär alltså att ansvaret för att lämna bidrag till internationella skolor övergår från staten till kommunerna. För Stockholms stad innebär detta kostnadsökningar i mångmiljonklassen, vilket enligt stadsledningskontoret är helt oacceptabelt.

Den s.k. finansieringsprincipen mellan staten och kommunsektorn som tillämpats i varierande utsträckning sedan 1993 innebär att statligt beslutade åtgärder som direkt tar sikte på den kommunala verksamheten skall kompenseras. Stadsledningskontoret anser därför att full ekonomisk kompensation för de föreslagna förändringarna är en förutsättning för att kunna tillstyrka arbetsgruppens förslag.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade den 23 september 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Kortfattad sammanfattning av arbetsgruppens förslag samt förvaltningens kommentarer

Arbetsgruppen föreslår som villkor för att en internationell skola ska godkännas och vara berättigad till bidrag ska krävas att:

- ”Utbildningen följer ett annat lands läroplan eller en internationell läroplan och internationella kursplaner med en rimlig anpassning till svenska förhållanden och att utbildningen även fortsättningsvis som helhet är likvärdig med grundskolans och gymnasieskolans.”

I detta avseende är det viktigt att elever och föräldrar mycket tydligt informeras om vad som kan anses vara en rimlig anpassning kvalitetsmässigt i förhållande till motsvarande svensk skolform.

- ”Skolans allmänna mål och värdegrund inte strider mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.”

På denna punkt bör man nogsamt vid tillsyn och annan utvärdering belysa detta krav, då en internationell skola kanske mer eller mindre ovetandes låter ”egna traditionella mål och värderingar” inverka på skolarbetet.

- ”Skolan erbjuder skolhälsovård som motsvarar den som ges åt eleverna inom motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet och att elever som har svårigheter i skolarbetet erbjuds särskilt stöd.”

Tidigare har inte funnits krav på att erbjuda skolhälsovård. Här finner förvaltningen det som helt riktigt att kravet på skolhälsovård ska införas. Vad gäller särskilt stöd ska behövande elev tillförsäkras denna rätt och stöd ska ges utifrån befintliga resurser liksom i motsvarande svensk skola.

- ”Skolan ger vårdnadshavare och elever tydlig information om den internationella skolans innehåll och inriktning mot fortsatta studier utomlands samt om vilka konsekvenser detta kan få vid fortsatt skolgång i en svensk skola.”

Denna skrivning ställer stora krav på information i många avseenden. Här måste gälla att given information är heltäckande och vara skriven och utformad så att gemene man verkligen förstår och kan överblicka konsekvenser vid ett eventuellt framtida skolbyte.

- ”En internationell skola på grundskolenivå ska vid mottagandet av en elev göra en noggrann prövning av elevens skäl att gå i den aktuella skolan.”

Prövningen ska naturligtvis inte ske för att utröna om eleven passar in den aktuella skolan, utan ska ske dels utifrån elevens förutsättningar och dels utifrån de omständigheter som föranlett skolvalet. Det ska ej vara möjligt för skolan att avisa elev som kan komma att behöva särskilda stödinsatser. I övrigt måste gälla att tydlig information ges om det aktuella valet är rätt utbildningsalternativ och om eventuella konsekvenser sett både på lång och kort sikt.

- ”För elever i internationella skolor ska bidrag lämnas av hem-kommunen för en folkbokförd elev fr o m höstterminen det år som eleven fyller 6 år och för folkbokförda gymnasieelever. Bidraget för en internationell skola på grundskolenivå bör bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov på samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna skolorna. För en internationell skola på gymnasienivå föreslås ersättning utgå enligt Skolverkets föreskrift om bidrag för elever vid fristående gymnasieskolor.”

Då alla folkbokförda elever i en kommun ingår i statens bidragsunderlag bör kommunen lämna bidrag för eleven oavsett val av skola.

- ”Statsbidrag ska kunna utgå för elever i internationella skolor som inte är folkbokförda. Av den redovisning som ska lämnas till Statens skolverk ska framgå av vilka skäl eleverna får sin utbildning vid skolan.

Eftersom staten redan nu betalar för icke folkbokförda utlandssvenska elever som studerar i Sverige, bör som en konsekvens icke folkbokförda utländska elever i internationella skolor också ges motsvarande bidrag.”

- ”I Skolverkets beslut om rätt till bidrag för en internationell skola från en kommunal huvudman ska anges det högsta antal elever bidragsrätten omfattar.”

Ur planerings- och budgetsynpunkt för den enskilda kommunen är det av vitalt intresse att veta hur många elever som är bidragsberättigade.

- ”Regeringen, efter ansökan från skolan, ska även fortsättningsvis för varje skola och utbildning fastställa det högsta antalet årselevplatser som får ligga till grund för beräkning av statsbidrag.”

Se kommentar ovan.

- ”Möjligheten att ta ut avgifter för verksamheten ska kvarstå och fastställas i skollagen.”

Eftersom en internationell skola av naturliga skäl har extra och ofta oförutsedda kostnader i jämförelse med motsvarande svensk skola är det skäligt att en avgift kan tas ut. Skäl till extra kostnader kan vara t ex hög omsättning av elever, nytillkomna elever kan ej svenska eller skolans undervisningsspråk varför extra språkstöd behöver ges, läromedel behöver ofta rekvireras från elevernas hemländer, lärarfortbildning sker ofta utomlands. Avgiften bör dock vara rimlig i förhållande till den verksamhet som bedrivs och balanseras mot de bidrag skolan får från Skolverket, kommun och andra instanser t ex från hemlandet.

- ”Den kommun där en internationell skola är belägen ska ha rätt till tillsyn av verksamheten.”

För att få en bild av resursbehovet i en internationell skola bör insyn tillförsäkras kommunen för att få en rättvis jämförelse mot de kommunala skolorna i övrigt.

- ”Internationella grund- och gymnasieskolor ska vara skyldiga att årligen lämna en kvalitetsredovisning till Skolverket som utgår från den internationella skolans läroplan och kursplaner.”

En internationell skola bör på samma villkor som en kommunal skola årligen lämna en kvalitetsredovisning över sin verksamhet för bedömning om skolan uppfyller sina åtaganden och sin del i utbildningssystemet.

- ”Nuvarande tillstånd för Tyska skolan och Lycée Francais Saint Louis att utfärda svenskt slutbetyg ska omprövas av regeringen om ett system med ämnesbetyg införs i gymnasieskolan.”

Vid ett eventuellt beslut att kursbetyg ska ersättas av ämnesbetyg gällande från den 1 juli 2007, bör samtliga skolformers verksamhet utgå från ett gemensamt målrelaterat betygssystem för att ge likvärdiga och rättvisa slutbetyg.

För det offentliga skolväsendet föreslår arbetsgruppen att:

- ”Kommunala skolor som bedriver tvåspråkig undervisning och skolor som bedriver undervisning på engelska för elever som vistas i Sverige under en begränsad tid ska anmäla det till Skolverket. Kommuner som anordnar sådan undervisning på engelska ska kunna tillämpa Primary Years Programme, vilket i sådana fall ska anges i anmälan till Skolverket.”

För att få en heltäckande bild av den svenska skolverksamheten bör även denna form av skola anmälas till Skolverket för en samlad information.

- ”Kommuner som är auktoriserade av International Baccalaureate Organization ska kunna utfärda betyg/skriftliga omdömen enligt Primary Years Programme och Middle Years Programme till elever som flyttar utomlands under skoltiden.”

Berörda kommuner, liksom fristående och internationella skolor, bör få sätta betyg enligt IBO:s betygssystem för elever som flyttar utomlands under skoltiden.

- ”Skolverket bör få i uppdrag att följa upp och utvärdera fristående skolor med språklig inriktning.”

Denna verksamhet, likväl som andra verksamheter inom skolområdet, bör utvärderas och följas upp för dels kvalitetsbedömning och dels inför en eventuellt framtida utveckling

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har valt att inte svara på remissen.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade den 23 september 2004 att som sitt yttrande överlämna stadsdelsförvaltningens svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2004 har följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att arbetsgruppens förslag är bra och har inget att tillägga.